

Asia: VM019:00/2021, VN/2033/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022

Lausunnonantaja

Lausunnonantaja on:

Kunta

Huomiot valmistelun rahoituksen määräytymisperusteisiin

a) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Valtiovarainministeriön koelaskelmissa näkyy selvästi, miten VarsinaisSuomen lähtötilanne yhtenäisen hyvinvointialueen luomiseen on tulevista hyvinvointialueista todennäköisesti vaikein. Varsinais-Suomessa ei ole taustalla kuntayhtymää, joka olisi jo koonnut terveydenhuollon, saati sosiaali- ja terveydenhuollon, palvelut yhden organisaation alaisuuteen, ja sen yhteydessä tehnyt tarvittavaa hallinnollista valmistelua. Varsinais-Suomessa on sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen yhteenlaskettuja järjestämisvastuullisia tahoja lukumääräisesti eniten koko Suomessa.

Edellä mainittu tarkoittaa samalla sitä, että tehtävää valmistelutyötä on Varsinais-Suomessa valtavasti, ja työhön käytettävissä oleva aika hallitusesityksen mukaisen järjestämisvastuun siirron osalta on liian lyhyt suhteessa tehtävään työmäärään. Toisaalta, vaikka järjestämisvastuun siirtoa saataisiin siirrettyä esimerkiksi vuodella, ei se vähennä tehtävän työn määrää, mutta parantaisi se onnistumisen edellytyksiä.

Annetun hyvin kireän aikataulun lisäksi valmistelutyöhön tarvittavia, vaadittavaa osaamista omaavia, henkilöitä ei ole helposti irrotettavissa työmäärän vaatimissa määrin nykyisistä järjestämisvastuullisista organisaatioista. Käytännössä Kaarinassa tarvitaan olemassa olevat osaajat huolehtimaan nykyisestä palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta, eikä henkilöitä ole laajamittaisesti osoittaa vaadittavaan valmistelutyöhön toisaalle. Samanaikaisesti olisi Kaarinan ja kaarinalaisten etu, että Kaarinasta kyettäisiin kohdentamaan valmistelutyövoimaa alueelliseen

valmisteluun. Mikäli tämä tarkoittaa työntekijöiden siirtymistä valmistelemaan luotavaa hyvinvointialuetta, vaatii se myös osaavien sijaisten löytämistä kuntaan, joka on äärimmäisen vaikeaa lyhyellä aikavälillä, ja luo helposti organisaatioon ns. häiriökustannuksia työn sujumuuden kärsiessä. Erilaisilla työajasta irrotettavilla prosenttiosuuksilla tehtävä valmistelutyö johtaa helposti siihen valitettavaan tulokseen, että työntekijä joutuu tekemään tuplatyötä tai molempien työtehtävien (hyvinvointialueen valmistelu ja kunnan ns. virkatyö) kärsii laadullisesti.

Hyvinvointialueiden valmistelussa tunnistettuja vaativia tehtäviä on valtava määrä. Valmisteltavaa on johtamisjärjestelmän luomisessa, johon liittyy useita ulottuvuuksia päätöksentekojärjestelmän, organisaatorakenteen, palvelujen järjestämisen sekä resurssien kohdentamisen näkökulmista. Tulevan organisaation strategia, palvelustrategia ja hallintosääntö täytyy luoda. Hallinnon eri ulottuvuudet, kuten yleishallinto, hankinnat ja sopimushallinta, tilojen ja kiinteistöjen hallinta, ICT- ja digipalvelut, taloushallinto, henkilöstöhallinto, tutkimus- ja kehittämistoiminta, viestintä- ja markkinointi, tietopalvelut, varautuminen ja riskienhallinta, vaativat kaikki oman alansa asiantuntijoita tekemään haastavaa valmistelutyötä. Huomattavaa on, että samalla sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelutuotannon tulee pyöriä häiriöttä nykyjärjestäjien vastuulla siihen hetkeen saakka, kunnes järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle, jonka puolestaan täytyy kyetä ottamaan vastuu ilman katkoksia tai häiriöitä asiakkaiden ja potilaiden saamissa palveluissa.

Ottaen huomioon edellä mainittu lähtötilanne nykyisten osaajien tarpeesta nykyorganisaatioissa sekä kuvattu tekemisen määrä ja laatu, johtaa tämä ajatukseen siitä, että hyvinvointialueen valmistelussa joudutaan todennäköisesti turvautumaan merkittävässä määrin asiantuntijapalveluostoihin. Tämä ratkaisumalli puolestaan vaatii enemmän rahaa kuin työvoiman siirtyminen tekemään valmistelua nykyisistä kunnista ja kuntayhtymistä.

Tässä hetkessä on vaikea arvioida mikä on se työmääräarvio, joka Varsinais-Suomessa täytyisi tehdä tulevan hyvinvointialueen valmistelussa. Mikäli lakipaketti hyväksytään siten, että se astuu voimaan 1.7.2021, jää valmisteluajaksi vajaa 18 kuukautta. Aiemman hallituskauden aikaiseen sote- ja makuvalmisteluun peilaten nyt vaadittava valmistelu vaatisi alustavan ja varovaisen arvion mukaan 70 henkilötyövuoden verran työtä, jonka hinta on asiantuntijapalkkoina, saati ulkopuolelta ostettuna asiantuntijatyönä, hyvin merkittävä. Valtiovarainministeriön koelaskelman perusteella Varsinais-Suomen valmistelun rahoitussummaksi vuosille 2021–2022 yhteenlaskettu summa asettuu n. 5,8 milj. euron tasolle. Tämä ei tule riittämään, vaan Varsinais-Suomen tarvitsema rahoitustarve tulee väistämättä olemaan merkittävästi suurempi, mahdollisesti jopa kaksinkertainen, ja tämä tarve tulee huomioida Varsinais-Suomeen kohdennettavassa valmistelun rahoituksessa.

b) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määrätymisperusteet

-

Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuihistoon

Muut huomiot

-

Virtanen Riikka

Kaarinan kaupunki - Valmistelija: Sosiaali- ja terveystoimialuejohtaja Mikko

Pakarinen. Lausunnonantaja: Kaarinan kaupunginhallitus 24.5.2021 § 143